

1935. I. 21. :: XXIV. évf. 3. sz. :: 20 lei

TARTALOM:

Áhogy mi kinézünk és ahogy ők kinéennek... — Román nyelvű kulturpropaganda a Dnyeszteren túli Moldáviában. — Textilgyári existenciák ezreit veszélyeztetni a nyersanyaghiány. — »A tannenbergi csatát egyedül én nyertem meg!« — írja Ludendorff tábornok legújabb könyvében. — Milyen leltéptidíjat kapnak a budapesti rádió szereplői. — Aradon még a pletyka is léeg... — Embert a brídzsjátékaról lehet megismerni... Rabok és szalmos élete a brídzházakban. — A szintársulat tagjai nyilatkoznak a szerelemről. — Hinnyje a mindezt, alkonyatkor felségesen szép a desert... — Kedves kis apróhirdetések. — Méri olyan drága a szép ruha? Egy női rubaszalon titkaiból. — Humor, stb.

L. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev Regina Maria

Aradi Kalauz

Orvosok:

- Dr. Balogh Andor, str. Cloșca 7.
Dr. Botiș Aurél, str. Loc. Tâmpa 8.
Dr. Cucu Vasile, str. Șincai
Dr. Goldschmidt Lipót, str. Horia 7.
Dr. Hersch Andor, P. A. Iancu
Dr. Jeremiás Miklós, str. I. Vulcan
Dr. Kabdebó György, P. M. Viteazul
Dr. Luszt Ferenc, Bul. Reg. Maria 15.
Dr. Róna Jenő, str. Gh. Popa 1.
Dr. Salamon Izsó, str. Bucur
Dr. Sîrtău Pál, str. Mățianu 4.
Dr. Steiner Jenő, str. Penescu C. 36
Dr. Schmidt János, Piața M. Viteazul
Dr. Tesic Svetol., str. Consistorului
Dr. Téthy Pál, Calea Șaguna.
Dr. Wolfner Gyula, str. Cloșca 9.

Ügyvédek:

- Dr. Botiș Alexa, str. Cloșca 1.
Dr. Coțoiu Romulus, Piața Luther
Dr. Gabos Jenő, str. V. Goldiș 1.
Dr. Hoffmann Lajos, str. Eminescu
Dr. Iancu Cornel, str. Mățianu 2.
Dr. Kell József, str. Greceanu 2.
Dr. Kelemen Gábor, str. Moise Nicoară
Dr. Köpf János, str. Consistorului
Dr. Rácz Sándor, Bul. Carol 81.
Dr. Révész Mór, str. Brătianu.
Dr. Salamon Béla, P. A. Iancu
Dr. Szalay Vilmos, str. Cloșca 5.
Dr. Weil Károly, str. Brătianu.

Fogorvosok:

- Dr. Boros Ernő, str. Consistorului 15.
Dr. Székely László, Bul. Reg. Ferdinand 5.
Dr. Kurzer Károly, str. V. Goldiș 1.

Orvosi kozmetikai intézet:

Orvosi kozmetika: Dr. Antal György,
str. V. Goldiș.

Kozmetikai intézet:

Fodorné és Weinfeldné, str. Alexandri.

Vizsgázott fogtechnikus:

Hochmann M., Bul. R. Ferdinand 62.

Bankok:

- Arad Csanádi Gazdasági Takarékt.
Rt. Bul. Reg. Ferdinand 5.
Aradmegyei Takpt., Bul. Reg. Maria.
Aradi Általános Takptár. Bulev. Reg.
Maria.
Bánáti Bankegyesület, Bul. Reg. Maria.
Erdélyi Bank és Takarékpénztár rt.
Bulev. Reg. Maria.

Hitelközvetítők:

- „Mercur”, str. Brătianu
„Consum”, Bul. Reg. Maria

Biztosító intézetek:

- „Adria”, Bul. Reg. Maria 5.
„Agronomul”, str. Cloșca 15.
„Generala”, Bul. Reg. Maria 12.
„Victoria”, str. Alexandri 1.

Pénzváltó:

- Papp Illés, Bul. Reg. Maria

Gyógyszertárak:

- Dr. Földes Béla, str. Eminescu 21.
Kárpáti János, Bul. Reg. Ferdinand
Rényi Tibor, Bul. Reg. Maria 8.
Rozsnyay Kálmán, Piața Avram Iancu
Vojtek Géza, Bul. Reg. Maria 21.

Szanatórium:

- „Therapia”, str. I. Vulcanu 8.

Butorgyárak:

- „Drossel” butorgyár (Jónás Aaladár),
str. Gh. Ionescu 11.
Lengyel Lőrinc, Bul. Reg. Maria
Reinhart Gyula, Bul. Reg. Ferdinand

Bélyeggyár:

- Stampa, str. Brătianu

Cérnagyár:

- Industria Cucirini, str. Alexandri 2.

Dugógyár:

- „Szerderit”, Bul. Carol 63.

Fűrészyár:

- Patria Aradi Fűrészyár rt., Calea
Radnei 18—20.

Gépipar:

- Automobil- és Gépkereskedelmi Rt.
(Ablonczy és Busztin), Calea Rad-
nei 37—39.

XXIV. ÉVF. 3. SZ.
1935 IAN. 21.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbizot-
tak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, Tg-Mureș

Ahogy mi kinézünk

**és ahogy ők kinéznek... Örömtelen
jelenből bizakodva tekint szebb
jövőbe az ifjuság**

(Arad.) Egy nyolcadosztályos gimnazistával beszélgettünk. Intel-
ligen fiú. Ahogy elbeszélgetünk vele, rájövünk, hogy mi nem ilyenek
voltunk hasonló korban. A mai fiatalság egészen más, mint néhány
évtizeddel ezelőtt. Hallgassuk csak meg, mit mond a mai kor fia, aki
az életnek nevezett küzdelem elején tart. Ezeket mondja:

— Mi fiatalok, sok mindent szeretnénk tenni. Buzog bennünk a
tettvágy. Dolgozni akarunk és pénzt keresni. És mindenek előtt függet-
lenek akarunk lenni. Mert ismerjük szüleink gondjait. Tudjuk, hogy
súlyos terhel jelentünk számukra.

Nem titok előttünk, hogy minden család fölött ott lebed a
rettegés, jaj, mi lesz holnap!

Minden gondolatunk elsősorban gazdasági kérdések körül forog. A
közgazdaság, az eljövendő hivatalás foglalkoztat bennünket. Roman-
tikus históriák nem érdekelnek, mert azokból semmit sem tanulha-
tunk. Ne foglalkozunk filozófiai problémákkal sem és nem érdeklő-
dünk a művészet és esztetika teoretikus alapelvei iránt.

Mi nem akarunk szentimentálisak lenni és mosolygunk Goethe
„Werther”-jén,

amely nemrég jelent meg olcsó magyar kiadásban. Minek is kellene
nekünk a romantikusok? Mi realisták vagyunk szükségből és mert az
élet parancsolja. Naponta azt látjuk körülöttünk, hogy az élet folyto-
nos küzdelem, amely telve veszélyekkel. Hogy erre a küzdelemre fel-
készüljünk és megacélosodjunk, kénytelenek vagyunk sportolni. A
sportban mérkőzhetünk, próbára tehetjük erőnket, kitartásunkat, bá-
torságunkat. A sportban még kiélhetjük magunkat, de künn az élet-
ben nem vehetünk részt a munkában.

Kikapcsoltak bennünket.

Tessék elhinni, hogy legtöbbször főleg azért megy főiskolára, hogy va-
lamivel kitöltse azt az időközt, amely az „élet várótermétől”, ahol
most vagyunk, az élet igazi arénájáig tart.

— Hogy boldogtalanak vagyunk emiatt? Általánosságban bizo-

nyára nem. Pontosan ismerjük a helyzetünket és éppen ezért nem akarunk bekötött szemmel végigbotorkálni az életen. Olyanoknak vesszük a dolgokat, mint amilyenek és beleilleszkedünk a viszonyokba. Meg kell ragadnunk a márt, mert felelősnek érezzük magunkat a jövőért. Van-e fantáziánk? Van. De csak az eljövendő számára. Éppen ezért édeskeveset érdekel minket az iskolában mindaz, ami volt és ahogyan volt. Nem igen értjük meg a már megtörténtet.

Számunkra a világháboru is már csak história.

Ellenben tudni akarjuk, hogy mi van. És mindenek előtt, hogy mi lesz? Ha a történelemórán aktuális kérdésekről: a világválságról, munkanélküliségről, népesedési problémákról kapnánk felvilágosításokat, valamennyien figyelnék a tanár magyarázatára. Ez új dolog lenne számunkra. Ez nekünk való lenne. Éppen ezért olyan írókat olvasunk, akik a jövő perspektíváját tárják fel előttünk, természetesen nem utópisztikusan.

— Miket olvasunk? Itt kérem Jósikát, Kemény Zsigmondot, Eötvös Józsefet nem. Jókait elolvassuk, mert mulattat. Mikszáthot is ezért. A lírikusokat már kevésbé olvassuk. Azt tartjuk ugyanis, hogy az ember ne kürtölje világgá az érzelmeit. Leginkább a kritikát szeretjük. Ezért is olvassuk szívesen Bernard Shawot. Olvasmányainktól egyáltalán azt követeljük, hogy történjék bennük valami. A művészi formára nem helyezünk nagy súlyt. Ha az irodalmi munka egyúttal formára is művészi, egyszerűen tudomásul vesszük, mint minden más pozitív munkát. Imponálni azonban kizárólag hatalmas teljesímenyeket tudunk, mint például Wells utolsó munkájáig s

Minden olyan könyv, amely előkészít a gyakorlati életre, kedvenc olvasmányunk.

Irodalmat mint öncélt nem ismerünk. Éppen ezért nincs érzékünk az irodalmi irányok iránt. A mai időkben felesleges irodalmi azmusok fölött vitázni.

— Mi fiatalok, hiszünk a jövőben, amely a miénk, amelyet jobban meg akarunk teremteni. Ez a szilárd hit a mi idealizmusunk. Nem ismerjük azt az utat, melyre várakozunk. És éppen ezért szeretjük oly rajongással. Ez a mi életünk tartalma, amit nem lehet elvenni tőlünk.

— Helyes-e az, hogy az iskolai tanítás módszerét folyton reformálják?

A tanító hazaküldi az iskolából a kis Kohn-gyereket és azt üzeni, hogy az anyja mossa meg, mert a gyerek nagyon bűdös.

Kohnné erre visszaüzeni:

— A tanító tanítsa a gyereket és ne szagolgassa.

B É L Y E G Z Ő K E T

olcsón, jól és azonnal készíti **S T A M P A** bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben.

Román nyelvű

kulturpropaganda a Dnyeszteren tuli
Moldvában

(*București.*) Szovjetország egyik legnagyobb lapja, az „Isvestia” részletesen beszámol a szovjet kulturális életéről és arról a kulturális építőmunkáról, amelyet a tanácsköztársaságok szövetsége kifejtett. Szó van ebben a beszámolóban Szovjet-Moldváról is, természetesen nem hiányzik a hozzátartozó politikai aláfestés sem. Ez alkalommal nem szándékozunk a kommunista-életéről írni. Irtak már erről rengeteget és fognak is még írni róla. Mi csupán néhány statisztikai adatot szándékozunk közölni a Dnyeszteren tuli Moldva kulturális fejlődéséről.

A szovjet hivatalos lapjának beszámolójából kitűnik, hogy

*a Dnyeszteren tuli Moldvában az elmúlt évben
10 román nyelvű napilap és két román nyelvű
folyóirat jelent meg.*

Tíz évvel ezelőtt a román nyelvű kiadványok száma 200,000 volt, 1934-ben ez a szám már 1.700,000-re emelkedett.

Külön román nyelvű állami könyvkiadóvállalat létesült, amely román nyelven adja ki Marx, Engels, Lenin és Stalin munkáit.

A moldvai írók első nagy egyesülete 1928-ban létesült, a mely „Irodalmi Moldva” címen román nyelvű folyóiratot adott ki. Ez a folyóirat később felvette az „Október” címet.

Ebben az írói egyesületben elismert nevű írók foglalnak helyet; így Milev publicista, Andriescu, Cosufeld, Cofanache, Malal költők, akik magas irodalmi színvonalat képviselnek és igen népszerűek.

Az állami könyvkiadóvállalat román nyelven kiadja a klasszikus orosz és ukrán írók munkáit is.

Hogy teljesen modernékké és mindenki számára hozzáférhetőbbé tegyék ezeket a kiadványokat, a kormány rendeltére nem szláv, hanem latin betűkkel jelennek meg a könyvek és a hírlapok is. A nyomtatott betű természetesen hatalmas propaganda a kommunista ideológia számára.

Arad legrégibb magánygyógyintézete **Therapia Szanatorium**

Strada Iosif Vulcan 8. Teljesen átalakítva, modernizálva. Minden kényelem, hideg-meleg víz, központi fűtés.

Napló ellátási díj klinikai osztályon 120 lej. — Olcsó pausale árak műtéteknél és szüléseknél. — Telefon 5—32

Ehez a kimutatáshoz az „ABC“ című bucarestii napilap a következő megjegyzéseket fűzi:

„Az a nemtörődömség, amellyel a kommunista szellem kulturális térfoglalását eltűrjük, egyenesen kriminális.

Mit teszünk mi Besszarábiában a Dnyeszteren túli kommunista irodalmi megnyilvánulások ellen?

Hol vannak Besszarábiában román nemzeti folyóiratok? Mit tesz a rádió leadó állomás és mit az állami könyvkiadó-vállalat? Besszarábiában 16 éven át minden nemzeti ünnep alkalmával nem tettünk egyebet, minthogy visszaemlékeztünk a múltban elért sikereinkre anélkül, hogy a jövőre váró hatalmas feladattal törődtünk volna. Itt az ideje, hogy megértsük: Besszarábia problémája egyenlő a román kultúra problémájával Besszarábiában.“

Textilgyári

existenciák ezreit veszélyezteti a nyersanyaghiány

(Oradea.) A Crisul-parti Páris gazdasági életének szomorú szenzációja van. A Regner és Weisz, az „Istro“, az „Electra“ és a „Triumpf“ textilgyárak, amelyek eddig még dolgoztak, ~~hamarosan le fognak állni és elbocsátják munkásaikat.~~ Ezek a textilgyárak, miként a legtöbb romániai textilgyár, nyersanyagukat igen nagy mennyiségben a csehszlovák piacon szerezték be eddig. Az új kontingenciális rendszer azonban annyira megnehezítette a nyersanyag behozatalát, hogy a legtöbb gyár éppen ezért a legnagyobb nehézségekkel küzd. Az oradeai textilgyárak tudomásul adták, hogy ha nem kapnak nyersanyag importra engedélyt, kénytelenek lesznek a munkát beszüntetni és munkásaikat elbocsátani.

Ugyanezt közölték munkásaikkal is, akiknek körében érthető megdöbbenést keltett a gyárosok elhatározása. *Hatszáz családdott építene le ez az utézkedés,* még éppen a legszigorubb tél kellős közepén. Hatszáz munkás család nézne a legnagyobb nyomor elé, ha a textilgyárosok anyaghiány miatt csakugyan leállítanák üzemüket.

Az oradeai hatóságok igyekeznek mindent elkövetni, hogy megakadályozzák ezt a tömeges munkás-elbocsátást. Értesülésünk szerint interveniálni fognak a munkaügyi minis-ternél, hogy hasson oda, hogy az oradeai textilgyárak megkapják a nyersanyag behozatalára az engedélyt. Ha ez sikerül, akkor természetesen minpen rendbejön. Ha azonban az illetékes miniszter nem akar részt ütni a kontingenciális rendszeren, akkor legalább jutassa segélyben a munkanélkülivé lett munkásokat. Oradean kíváncsian várják az intervenció eredményét.

„A tannenbergi csatát egyedül én nyertem meg!” — írja Ludendorff tábornok legújabb könyvében

A karácsonyi német könyvpiacnak nagy szenzációja van. Megjelent Ludendorff tábornok legújabb könyve, amelynek szokatlan címe is magára vonja a figyelmet. „*Ringyó háborus történelem*” — a címe Ludendorff kis könyvének, amely azt tűzte ki célul maga elé, hogy

leszámol a Hindenburg-legendával.

Nemrégben ugyanis egy történelmi könyv jelent meg, amelyben Elze tanár, a berlini egyetem professzora, a tannenbergi győzelmet egyesegyedül Hindenburg kezdeményezésének és hadi tudományos művészetének tulajdonítja.

Ludendorff kis könyvében a tőle megszokott éles szenvedélyességgel száll szembe a „*legendával*”, amelynek alaptalanságát — amint mondja — már eddigi írásaiban is bizonyította és amellyel ennek ellenére mindig újból és újból találkozók.

Ezt a történelmet azért nevezi Ludendorff „ringyónak”, mert mindig kész a hatalmon lévők kiszolgálására.

Ludendorff egy röpöntal hágyerfeltűnéstrykeltő dolgot mond el könyvében. Pár év előtt — úgymond — egy levélben arra kérte Hindenburgot, hogy akadályozza meg, miszerint a hízegző történetírók hamis hadvezetői dicsőséggel diszítsék őt. Hindenburg nem válaszolt e levélre és ez az oka annak a „leleplezésnek”, hogy

a tannenbergi csatát egyedül ő nyerte meg

és ebben semmi része sem volt Hindenburg stratégiai és hadvezetői tehetségének. Erről különben így ír:

„Sulyos összeütközésre is került volna a sor köztem és Hindenburg között, ha bármilyen módon is döntő szerepet akart volna játszani. Hangsulyozom, hogy semmiféle befolyást nem engedtem számára, hanem mindig csak közöltem vele helyesnek tartott elhatározásaimat, amiket ő rendszeren e szavakkal fogadott el: Én sem tudnék jobbat, segítsen az Isten a megvalósításukban.

— A legfelsőbb hadurnak is mindig én számoltam be a tervekről és a helyzetről, nem pedig Hindenburg.

— A császár viszont mindig személyesen nekem küldte meg észrevételeit, nem pedig Hindenburgnak.

— Az a kép, melyet a Pless-kastélyban le-

folyt egyik jelentéstételről vettek fel és amelyen Hindenburgot újjával egy térképre mutatva látni s a császár és én Hindenburgra figyelünk, ez egy teljesen a felvétel számára beállított dolog és a kép nem is felel meg a valóságnak, hanem csak arra szolgál, hogy bevezetője legyen a mai történetírásnak.

— Hindenburg csak nagyon ritkán érezte meg a helyzet súlyos komolyságát és gyakran valósággal megrázó gondatlanságban töltötte napjait.“

A könyv többi része is ugyanebben a hangnemben, példátlan kiméletlenséggel tépázza meg Hindenburg babérait.

Németországban általában visszautasítják Ludendorffnak Hindenburg tevékenységét lealacsonyító könyvét, de ennek dacára is a könyv nagy kelendőségnek örvend. Elősegíti ezt még az is, hogy karácsony után elterjedt a *könyv elkobzásának és betiltásának a híre*, ez azonban — eddig — még nem történt meg.

Milyen felléptidíjat kapnak a budapesti Rádió szereplői

(Budapest.) Minden kommentár nélkül egyszerűen adatokat közlünk le az utód államok rádió hallgatói számára, amelyekből sok mindent megtudhatnak.

Leközöljük először azt a kimutatást, amely feltünteti a a Rádió Részvénytársaságnak 1933. évi bevételét. Pontosan azokat az összegeket tüntetjük csak fel, amelyeket

kizárólagosan a Rádió Rt. pénztárába folytak be és nem közöljük azokat az összegeket, amelyek a rádióelőfizetők pénzéből a m. kir. Postának jutnak.

E kimutatás után

leközöljük azokat az összegeket, amelyeket 1933 évben fizettek ki a rádióban fellépő művészeknek. Hangsúlyozzuk, hogy a névsor nem teljes, mert a pontos névsor feltüntetésére nem volt elég helyünk. Így mindössze azoknak a neveit közöltük le, akikét a rádió közönsége inkább számontartja és azokét, akiknek neve mellett szereplő összegek különös érdeklődésre tarthatnak számot. A kimutatás végén szereplő összeg azonban a teljes művészi honoráriumok összegét tünteti fel.

A két kimutatásból nyert összehasonlítás után megértjük, hogy miért van annyi panasz a rádió műsora ellen. Hiszen a rádió bevételeinek végösszegét összevetve a mű-

vészek részére kifizetett honoráriummal megállapítjuk, hogy körülbelül egy hetedét, azaz 14 százalékát fordították csak a művészek felléptidijára!

Több megjegyzésünk nincs!

Íme a lista:

A magyar Rádió Részvénytársaság 1933 évi díj-részesedése:

1933 január.. .. .	382.152.45
„ február	389.206.74
„ március	386.462.32
„ április.. .. .	386.473.09
„ május.. .. .	383.148.85
„ június.. .. .	379.346.76
„ július	372.186.45
„ augusztus	371.340.12
„ szeptember	363.988.70
„ október	364.428.09
„ november.. .. .	371.192.99
„ december.. .. .	372.994.28

Összesen : 4.532.930.84

Állástalan zenészek szimfóni-	Dr. Boross László	60
kus zenekara	Békeffy László	100
Cs. Aczél Ilona	Dr. Bárány István	60
Anday Ernő	Banda Marci cigányzenekara	60
Abonyi Tivadar	Buday Dénes	120
Alapy Nándor	P. Bangha Béla	90
Ábrányi Emil	Bárdi Ödön	120
Ákom Lajos	Balló Elemér	60
	Berky Lili	180
Buttkay Ákos	Balassa János	100
Budapesti koncert szalonzene-	Dr. Benzur Gyula	60
kar	Bónyai Adorján	300
Bachmann-zenekar	Bartók Béla	200
Bertha István zenekara	Csellényi József	2620
Békeffy László együttes	Dr. Csellényi Pálné	80
Bura Károly cigányzenekara	Dr. Cholnoky Jenő	360
Boross Géza	Csanády György	1190
Bethlen Margit grófnő	Vitéz dr. Csik László	40
Bajor Gizi	Dr. Czakó Elemér	60
Bura Sándor cigányzenekara	Dudka Ákos	170
Babochay Erzsé	Ditrói Ica	100
Dr. Bánóczy Dezső és a kezei-	Dobos Anni	450
hez lefizetett tiszteletdíjak	Diszhangverseny 1933 ápr. 10-	
Basilides Mária	én A. Widmer kezeihez	1500
Budai Dalárda	Dán Etel	150
Bakos Ákos	Dajbukát Ilona	180
Bodán Margit	Dr. Dalnoky Viktor	180
Bojár Lili	Dénes György	80
Dr. Berzeviczy Albert	Dr. Diószegy Miklós	50
Báthory Giza		

Egry István	910	Kahnár Pál	370
Egyetemi Énekkarok szolókvarsett	1100	Kiss Lajos cigányzenekara	1000
Erdős Renée	10	Kürthy György és a kezeihez lefizetett tiszteletdíjak	1340
Eőry Kató	150	Kertész Lajos	3085
Erdőssy Rózsi	100	Kiss Ferenc	10.100
Erdélyi Mihály	300	Kurina Simi cigányzenekara	1720
Filharmóniai társ.	1200	Kürthy József	1180
Dr. Forró Pál	260	Kórus az év folyamán	5466
Ferenczy Károly	450	Köpeczi Boócz Lajos	880
Fischer Anni	220	Köszegi Teréz	1120
Fekete Pál	210	Koncert hangversenyiroda	4700
Filótás Lili	162	Komáromy János	400
Fészek Club gyorssegélyalap	150	Karinthy Frigyes	90
Fejes Teri	240	Kárpáthy Aurél	120
Féja Géza	40	Kompóthy Gyula	490
Guttenberg György zenekara	1200	Kabók Győző	670
Galetta Ferenc	540	Komlós Vilmos	100
Gömöri Vilma	510	Kökény Ilona	100
Gózon Gyula	864	Köváry Gyula	30
Góth Sándor	740	Dr. Karafiáth Jenő	90
Góthné Kertész Ella	300	Lendvay István	240
Gál Gyula	220	Labriola-színház ügyelője	390
Görög László	1010	Laurisin Lajos	1413.34
Dr. Galamb Sándor	100	Dovik Károly	300
P. Gulácsi Irén	120	Lehotay Árpád	945
Gombaszögi Irén	100	Lányi Viktor	290
Gellért Lajos	180	Lánczy Margit	270
Gárdonyi Lajos	80	Loránt Vilmos	160
Gombaszögi Ella	120	Libér Endre	300
Vitéz Garamszeghy Sándor	140	Lakner Artur és a kezeihez lefizetett tiszteletdíjak	290
Halmi Bódog	50	László Miklós	230
Huszka Jenő	5900	Latabár Árpád	100
Harsányi Zsolt	170	Lázár Mária	60
Dr. Hevesi Sándor	160	M. kir. első honvéd gy. e. zenekara	11.990
Hettyei Aranka	405	Magyary Imre és cigányzenekara	2560
Hajmássy Miklós	560	Matány Antal	1330
Halász Gitta	800	Magyarországi Munkásdalegyletek Szövetsége	2400
Herczeg Jenő	80	Medgyaszay Vilma	915
Dr. Hubay Jenő	1200	Z. Molnár László	1000
Dr. Hasenfeld Artur	90	Moly Tamás	1000
Huszár Károly	340	Dr. Meszlényi Róbert kezeihez hangversenykapcsolásokért	1500
Dr. Hlattky Endre	100	Móra Ferenc	360
Hegedüs Tibor	340	Muráti Lili	150
Hetényi Heidlberg-trió	100	Melles vonósnegyes	1650
Ignác Rózsa	910		
Ilosvay Rózsi	80		
Kerpelyi Jenő	2663		

Márkus Alfréd	150	Rózsahegyi László	80
Márkus Emilia	150	Rózsavölgyi és Tsa (jogdíj)	204
Márkus Miksa	90	Süle Antal	2700
Mécs László	90	Stefániai Imre	6700
Maklár Zoltán	60	Somogyi Erzszi	1120
Máray Sándor	60	Stefan Eugén zenekara	1520
Nagy György	50	Somló István	375
Nádor Mihály	370	Simon Marcsa	600
Nagy Izabella	648	Studió Hangversenyiroda	1000
Németh Mária	1750	Surányi Miklós	180
Neményi Lili	130	B. Sándor Erzsi	1000
Operaházi zenekar	113.900.14	Somlay Artur	960
Orsz. Liszt Ferenc Társaság	3650	Simonyi Mária	420
Orsz. Postászenekar	2000	Somogyi Gyula	905
Ostende-kávéház zenekara	290	vitéz Somogyvári Gyula	1210
Odry Árpád	4000	Sólyom Janka	100
Papp Victor	6890	Dr. Spur Endre	40
Pethő Attila	3450	Szabó Lujza	1600
Polgár Géza	4450	Szederkényi Anna	60
Papp Jenő	2160	Szász Ila	790
Pertis Pali cigányzenekara	520	Szervánszky-zenekar	2100
Pauliny Béla	1200	Szabolcs Ernő	50
Pertis Jenő és cigányzenekara	1080	Székelyhidy Ferenc	800
Pethes Sándor	880	Dr. Szilády Zoltán	1989
Pekár Gyula	270	Szedő Miklós	1360
Porzsozt Kálmán	60	Szinetár György	40
Dr. Pethő Sándor	90	Szombathelyi Blanka	100
Dr. Palló Imre	640	Toll Jancsi cigányzenekara	1440
Polgár Tibor	2545	Tapolczay Gyula	360
Pártos Gusztáv	50	Tomesányi Béla	1140
Pártos Erzsi	40	Temesváry János	1840
Pál Erzsi	40	N. Tasnády Ilona	1760
Páger Antal	80	Tabéry Géza	80
Palesztrina-kórus	700	Turcsányi István	1635
Pethes Ferenc	40	Tihanyi Vilmos	130
Péchy Blanka	180	Titkos Ilona	180
Peéry Piri	120	Gróf Teleky Sándorné	10
Rendőrzezenekar	2560	Dr. Trocsányi Zoltán	1190
Rubinyi Tibor	50	Tábory Kornél	100
Rajnai Gábor	800	Uray Tivadar	1080
Rózsahegyi Kálmán	1540	Ürmössy Anikó	240
Rápolthy Anna	250	Vizváry Mariska	1025
Raskó Géza	60	Vendrey Ferenc	220
Raffay Erzsi	340	Várady Aranka	1040
Relle Gabriella	480	Vaály Ilona	80
Dr. Ravasz László	180	Veress Lajos cigányzenekara	1160
Ráday Imre	216	Verbőczy Ila	80
Rubinstein Erna	250	Vig Miklós	100
Radó Sándor	148	Vigszínház nyugdíjegy.	1500
Rátkay Márton	800	Vidor Ferike	80
Róth-vonósnégyes	400	Dr. Voinovich Géza	90
Rökk Marika	160		

Waldhauer Imre	1650	Ifj. Zakariás János	2600
Dr. Wechner Józsefné	1725	Zágon István	720
Weidinger-zenekar	920	Zilahy Lajos	1280
Waldhauer—Kerpely-vonós- négyes	1500	Zala Karola	540
Weygand Tibor	160		
		Összesen	667.319.14

Aradon

még a pletyka is leég...

(Arad.) Száll a pletyka szájról-szájra. Ismert és kevésbé ismert személyeket ragad meg marcangoló fogával és tépázza őket kiméletlenül és legtöbbször minden alapos gyanu híján. Dehát úgy van már a világ teremlése óta, hogy akit a pletyka kikezdett, az nem tudja magáról lerázni.

Oh, sok mindenről sutlognak mostanában Aradon

— Hallotta?...

— Ne mondja! És kit?

— Ez titok. Senkise tudja.

Persze, a titok, minthogy ketten már tudják, a következő öt percben már be is járja a várost. Futótüzként járja be, mint ahogy a lapok irni szokták.

Mennyi anyaga van a pletykának. Családi háromszög. Családi négyszög. Vilások. Új házasságok. Elhamvadott szerelmek. Még lángoló szerelmek. És készülő újabb szerelmek.

És ami a legérdekesebb: a sutlogva terjedő pletykák 90 százalékban nem nélkülöznek minden alapot. Sok bennünk a reális valóság. Micsoda aratása lenne ebben a városban az olyan kloóka-sajtónak, amely emberek magánügyeiben szeret kotorászni csak azért, hogy az emberi szenvedélyeket és gyengeségeket megzsarolja. Aradon azonban nincs ilyen sajtó. Aradnak ebben a tekintetben szerencséje van a sajtójával. Az aradi sajtó nem veti rá magát a társadalmi pletykákra.

Tévedés azt hinni, hogy az aradi sajtó munkásai nem tudják meg, mi minden történik a társaságokban, a családokban. Mindenről pontos információval bírnak. De az újságírói etika, politikai, gazdasági, társadalmi, családi szempontok és mindenek előtt a jó ízlés nem engedi meg, hogy hálósobák titkait, három vagy négy ember legszemélyesebb természetű ügyét a lapok hasábjain kitergessék. Hiába ostromolja a pletyka a szerkesztőségeket. Ebben a városban nem fogják ismert és kevésbé ismert férfiak és nők magánéletét a reggeli kávé mellé csemegének felszolgálni. A pletyka kénytelen megelégedni a sutlogással, a gyanusítással.

Bevásárlás előtt tekintse meg Szántó és Komlós ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

EMBERT

a bridzsjátékáról lehet megismerni... Rabok izgalmas élete a bridzsházakban

(Timișoara.) Megalakult — még pedig nem is olyan régen — a legújabb nemzetközi társalgási nyelv. Ennek neve: bridzs. Emberek találkoznak egymással és egyik sem érti meg a másikat. Egyszerre leülnek a zöldasztalhoz, az ujjakkal mutatják a bementő trikkek számát és megértik egymást. A bridzs összehozta az embereket.

De a bridzs el is választja egymástól az embereket.

*Engesztelhetetlen gyűlölet kapott lábra családtagok között,
akik a legbékésebb egyetértésben éltek eddig egymással.*

Szemére lehet vetni valakinek a legnagyobb bünt, talán megbocsátja. De nem szabad azt állítani az emberről, hogy rossz bridzs-játékos. A legszelidebb lelkű ember sem bírja elviselni ezt a vérlázító rágalmat. Az összes ellentéteket miszter Culbertson simítja el a mentőangyal alakjában. Culbertson mindenkor segített. Elsősorban önmagán. Bridzs-egyetemeket létesített és vagyonokat szivattyuzott ki növéndek zsebéből.

*Ószhaju asszonyok és görnyedt hátu aggastyánok jártak
bridzs-iskolába.*

Eddig az emberek jól és előkelően bridzseztek. A napi fáradalmak után kellemes időtöltés volt, kedves és kellemes és soha sok pénzbe nem kerülő szórakozás volt. Az emberek szelid szemrehányást tettek egymásnak játék közben:

— Uram, ezt nem jól játszotta.

És aztán revansként a szemrehányó partner rontotta el a játékot.

Most azonban már a licitáció után megkezdődik a veszekedés. A Culbertson-módszer szerint sokkal drágább lett a játék. Tovább is tart, mert minden egyes játszma után következik a halotti beszéd ilyenformán:

— Ha Ön még a treffászt is bementja, slamra megyünk.

Persze Culbertson módszere egymaga nem elegendő. A bridzs „nagy ágyúi”, vagyis a matadorok megcsinálták a maguk társalgási nyelvét. Ez pedig nem más, mint

titkos érintkezés a partnerek között.

A legtöbb esetben csak a két egymással játszó partner érti. Ezzel természetesen felbecsülhetetlen előnyre tesznek szert. A titkos nyelven egy vagy több fontos kártyát is bementanak egymásnak. Régebben az ilyesmi becsületbevágó dolog volt. A nemzetközi szabály ezt mondja:

**Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos
nyugta ellenében; — csak fényképes igazol-
vánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizot-
taink vannak feljogosítva.**

„Ha egy kártya kiesik a játékos kezéből, az asztalon marad felborítva és az ellenfélnek jogában áll meghatározni, hogy mikor játszható ki”. Ma már más módon deklarálják az ilyen kártyát.

Amerika elsajátította a bridzs-játékot. Amerikában a bridzs nagy-szerű üzletté lett. Angliában, a bridzs hazájában, hanyatlóban van, amióta annyira elamerikaiasodott. Egyes klubok, ahol azelőtt szerve-délyesen játszottak, ugyszólván üresek. És a kommercionizált bridzs helyett a már elfelejtett aukciós-bridzset játszák, amelyeknek nem annyira a bemondás fontos, mint inkább a párti lejátszása. A londoni „Times” a következő indítványt vetette föl: „Játékosok fektessék írás ba azokat a konvenciókat, amelyek szerint játszanak és játék előtt adják oda tanulmányozás céljából a partnereknek. Ezeknél más konvenciókat azután ne is szabadjon használni. Csakis ebben az esetben létezik a Fair play.

Ama emberek száma ugyanis, akik a bridzsből élnek, emelkedő tendenciát mutat. Léteznek konvenciók és megállapodások, amelyek a tisztesség határát érintik és amelyek ellen a tisztességesen gondol-kódó bridzs-játékos nem tud védekezni. Nincs szó kimondottan hamis-játékosokról.

Könnyen fel lehet ismerni a hamis-játékost.

Fekete-listákon szerepelnek és hamarosan sehol sem ülhetnek be pár-tiba. Sokkal veszélyesebbek a hivatásos játékosok. Ezekre semmit sem lehet mondani. A veszedelem abban rejlik, hogy mindig nyernek.

Ha hárman összejátszanak, igen könnyű a negyediket, a szegény áldozatot kikészíteni. De kettesben is kifizetődik a bridzs, kellő titkos nyelv segítségével. Ezek számára nagy segítség a Gilbertson-módszer, mert nagy lapok számára magas jutalmakat biztosít. E módszer alap-ján bizonyos kártya bemondása összehasonlíthatatlanul fontosabb, mint régebben volt. A mai bridzs-játék nyolcvan százalékban a lici-tációval már is elintézését nyer. A szép játék, amelyre régebben nagy súlyt helyeztek, teljesen háttérbe szorult. A licitáció révén a bridzs inkább szerencsejáték, mint szórakozás lett.

És végül a sok konvenció és módszer miatt a bridzs már elvesz-tette bridzs-jellegét. A legfontosabb az, hogy a két partner pontosan összejátszék.

Dr. H.

NE SIRJON,

ha nem fogy áruja. Kérjen propaganda tanácsot az

»AGGE« reklámvállalat

erdélyi központjától: Arad, Bul Reg. Ferdinand 19. Telefon 525. Hirdessen általunk a városi és vidéki autobuszokon, mozikban, uccai hirdető és villanyoszlopokon vagy olyan modern szabad-téri reklámlehetőségek formájában, amelyek városi vagy állam bérleménytárgyát képezik. Teljes felelősséggel vállalunk külön-leges reklámpropagandát az ország bármely részében.

**Gyors, megbízható és olcsó
az AGGE-propaganda!**

Kár minden baniért, amit rossz, ötlettelen propagandára áldoz!
A jó reklám biztos sikert jelent!

Hinnyje a mindent, alkonyatkor felségesen szép a desert...

Fedákné asszony levelét megírta

Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása

(Budapest.) Volt egyszer egy nagy magyar színésznő. Ünnepezték, amig fiatal volt. Szerették, mikor megöregedett. Aztán kiment a színésznő Amerikába, *aláaknázni* a Vajda Ernőt. Világskandalum lett belőle. Akkor kezdtek az emberek abbagyni az ünneplést és szeretetet. De még mindig voltak, akik azt mondták, hogy így ugy, a Zsazsa majd megvágja a rezet, akarom mondani a dollárt. A vajda zsebéből. Kivágja, levágja. Jut is, marad is. A Zsazsa nem téved cigányuttra. Ha nekimegy is a vajdának.

Amig azután levelet nem irt a *Reggel* nek. Szép levelet, hosszú levelet. A szedő elfáradt, amig kiszedte. És az olvasónak égnek állott a haja, amig elolvasta. Urnő ir. Olvasó olvas. De urnő inkább ne írjon. Mert olvasónak elmegy a kedve az olvasástól.

Zsazsa, a fenegyerek. Kor ide, évek oda, ő fenegyerek. Ha a fene fenét eszik is, ő fenegyerek marad.

Ilyeneket ir:

— Én itt vagyok a sivatagban. Kánikula van. Vendég vagyok egy ottani datolyafarmon. Mesebeli szép hely és élek, mint Marci hevesen. Egy kis flirtöm kínálkozott. Ebben az országban süt a nap és felségesen szép a desert és messze messze lovagol az ember és hallgatja a sivatagban az esti harangszót, holott száz és száz mérföldekre nem lakik serki és sehol egy templom. A sivatag harangozik... Jelenleg az én szívem is harangozik egy kicsit. Na nem veszélyes. Csak éppen annyira, hogy a karácsony és ujév kedves legyen Mexikóban.

Az ország feliélegzik. Hála Isten. Nem veszélyes. Csak a szive harangozik a drágának. Jelenleg. Csak éppen annyira, hogy karácsony és ujév kedves legyen. Neki és a mexikóinak. Az országot kileli a hideg. Az ország lázban delirál, hogy mi van a szazsával. Kábelek száza repülnek odaátra, dróton küldik a dollárokat, hogy Zsazsa üljön hajóra és jöjjön haza. Meneküljön. Közben itthon háboru fenyeget, menekültekkel telik meg az ország. De ez nem baj. Mi ez nekünk? Hiszen Fedák szive harangozik. Nem nagyon. Csak éppen annyira. Egy nagy hétfői lapban. Vezércikknek tördelve.

Hát nem vagyunk anygali fajta, mi, magyarok?

És amit tovább ir Fedák, az sem utolsó:

— Ez egy multszázadbeli rablótörténet. Sikerem lesz vele az európai sajtóban.

Az egyetlen, a kizárólagos gondolata az ünnepelt primadonnának. Akiról azt írta egyszer Ignotus, hogy olyan kincsünk ő minékünk, derék, ázsiai magyaroknak, mint a nemzeti varrottas. Páratlan izlésű, finom és disztíngvált művészetű, egyedül álló valami.

Hát ez az. Páratlan izlésű, egyedülálló valami. Az emberek külföldön letagadják az ügyet. Olvastuk a magyar követek nyilatkozatait az európai újságokban. Hogy nem igaz, amit azok a fránya világlapok irnak. Zsazsa nem esküszik hamisan. Zsazsa nem „link” ügyben tanuskodik Amerikában. Zsazsa, a nagy magyar primadonna, a nemzeti varrottas helytáll a dolgáért. Amit csinál, csendben csinálja, disztíngváltan.

Páratlan izléssel. Sikerem lesz a rabló történettel az európai sajtóban — mondja. Cikkeket akar írni. Szerepelni akar. A nagy dobót akarja verni. Link ügy, vagy nem link ügy: Zsazsa megmutatja az európai sajtónak.

Szegény Zsazsa. Mikor Berlinben bemutatkozott a „Mandulafá”-ban, Alfred Kerr megírta róla, hogy hangja az elrepedt lombiké, játéka a ripacsé. Kerrnek természetesen nem volt igaza. De így sülnék el rendszerint Zsazsa kirándulásai az európai sajtóban.

És azt is írja Fedák:

— Nem megyek el addig, amíg nincs vége. Először azért, mert az a szerencsétlen Vilma belepusztulna. Másodszor meg azért, mert igaz, tiszta ügyet bármely kényelmi vagy egyéb szempontból cserbehagyni nem természetem. Harmadszor, mert érdekes. Csak egyszerűen le kell írni, amit én itt hónapok óta látok és aminek a kellős közepén benne vagyok. Hinnyje a mindenét!

Itt bujik ki a népszínmű a zsákból, a betyáros, a rablóbanduros, a szentimentális, az igazságot szolgáltató: a „szerencsétlen” Vilma belepusztulna. Fedák tehát marad, Idehaza zokognak az emberek a kétségbeeséstől. A külügyminisztérium sürgönyileg hívja haza Fedákot, a nemzet büszkeségét.

De Fedák nem jön. Mert Vilma belepusztul. Itt nincs pénzről, a Vajda elleni hajszárról, amerikai méretű, stilusu és karakterű pénzszerző-akcióról, csak arról, hogy Vilma belepusztul.

Zsazsa, van egy ideánk! Jöjjön haza. Garantáljuk, hogy a szerencsétlen Vilma nem pusztul bele. Aki olyan szívós, mint az Aknay, az nem szerencsétlen és nem pusztul.

És hogy: igaz, tiszta ügy. De Zsazsa, ezt nem gondolja komolyan? Ez magának igaz és tiszta dolog? Zsazsa ne játssza el egy nemzet megbecsülését ilyen átlátszó számításokkal. Hinnyje a mindenét!

És hogy: veszettül érdekes. De magának, Zsazsa, nekünk nem. Nekünk veszettül kellemetlen. A Neues Wiener Journal már azt írja, hogy letartóztatták a legnagyobb ma-

gyar színésznőt. Hátha nem is igaz, hogy a legnagyobb — ezt mi ketten tudjuk, ugye, Zsazsa, — de ók, Bécsben elhiszik. Vagy legalább is híresztelik. És röhögnek a markukba. Hinnyje a mindenét!

Ez se rossz:

— Azután megyek haza. Játszani fogok, ha muszáj. Ha nem, annál jobb.

Zsazsa kérem, nem muszáj. Nem kényszerítjük.

Ha olyanok lesznek a körülmények, hogy játszani kell, akkor kipenderülök a szinpadra és csuda fog történni: sikerem lesz!

Zsazsa kedves: ne játsszon, ne penderüljön és ne higgyen a csudában! Talán mégsem lesz sikere. Aki muszájból játszik és akinek jobb, ha nem játszhatik: már nem színésznő. Talán mégis csak igaza volt annak az Alfred Kerrnek?

Azt is írja a Zsazsa, hogy:

— Otthoni lapokat nem olvasok, egyrészt nem kaphatók, másrészt egészségemnek igen jót tesz kikapcsolódnival kicsit az otthoniakból.

És egy passzussal alább:

— Küldesd A Reggel-t címemre!

Zsazsa, hinnyje a mindenit, vigyázzon az egészségére! „A Reggel” is „otthoni” lap, mint ahogy enyhe lenézéssel rólunk, itthonmaradottakról megemlékezni méltóztatik.

És végül a kirohanás, mint ahogy Zrinyi Miklós tette.

— Nem vagyok én finom lady, gatyás paraszt vagyok én!

Hinnyje a mindenit! Két éve még huszonöt láda angol kosztümmel indult el Zsazsa Amerikába. Legközelebb huszonöt láda gatyát csomagol be.

És még egy mondat:

— Lehet, hogy már nő sem vagyok. Sőt, hogy sose is voltam. A mai világban minden megtörténhetik, olyan nagy a tolongás.

Hinnyje, a mindenit, hát kivel flörtöl a levél elején ez a Fedák, aki a nagy tolongásban elveszítette női mivoltát?

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oooooo

Fel kéne gyorsan világosítani, még mielőtt végképpen elfelejti, hogy miben rejlik az a bizonyos különbség.

És a legutolsó sorok:

— Ezek után szervusz. Vigyázz rám és Vilmára.
Zoli gyereket ölelem.

El próbáljuk képzelni Lázár Miklós főszerkesztőt, ahogyan Pestről vigyáz Zsazsára és Vilmára. De nem megy. Nem jövünk rá, hogyan lehetséges ez a messziről való őrzés. Talán úgy, hogy Lázár naponta imába foglalja Fedák és Aknay nevét. De hát ez nem valószínű.

A Zoli gyerekeknek pedig, akit ölelünk, azt üzenjük, hogy máskor vigyázzon és ne adjon ki ilyesfajta Zsazsa-leveleket. Mert alkonyatkor felségesen szép ugyan a desert és messzemesse lovagol az ember, de hinnyje, a mindenit, ki a fene kíváncsi az alkonyodó színész nő felséges fecsegéseire.

A szintársulat tagjai nyilatkoznak a szerelemről

(Ara d.) Vajjon előnyös a hősszerelmes művészetére, ha szerelmes? A szubrettet vagy a táncoskomikust jobban ösztönzi vidámságra, ha „szerelmi állapotban leledzenek?” Ezeket a tolakodó, indiszkrét kérdéseket intéztük a hazatért szintársulat tagjaihoz. Így a válaszok:

Karácsonyi Ili: A színész vagy színész nő ne legyen szerelmes. Okvetlen árt nekik a szerelem, mert elvonja őket a művészetüktől. Vannak természetesen ritka kivételek, amikor a tudat, hogy boldogan szeretünk, felemelő hatással van és a művészi teljesítményt fokozza. Ha tehát a szinpadi szerelmes pár valóságban is szerelmes, a szerepek okvetlenül nyersek intenzitásukban. De az én véleményem szerint ritka az olyan színész, aki igazán és boldogan szeret.

Forgács Sándor: Véleményem szerint nemcsak a hősszerelmesre, hanem a jellemszínészre is igen fontos, ha szerelmi állapotban leledzik. A művészi alkotás emelkedett lelkiállapotot követel. Minden színész magán tapasztalhatta, hogy annál jobban alakít, minél feszültebb és izgatottabb az idegrendszere. A színész ne szeressen bele partnerejébe és viszont. Ez rossz vért szül. Természetesen rokonszenvezniök kell a partnereknek egymással, mert ha a rokonszenv nincs meg, kizökkennek az illúziókból. Érdekes megfigyeléseket tettem önmagamon. Megállapítottam, hogy a játék alatt nem vagyok Forgács Sándor és hogy az erotikus érzések egyáltalán nem értek fel az én-tudathoz. Csak abban a pillanatban, amikor a partnernőmmel nem rokonszenveztem vagy pedig szerelmes voltam beléje, ébredtem énem tudatára, ami aztán károsan befolyásolta művészi teljesítményemet.

Erényi Böske: Tiszta sor, hogy az ember sokkal jobb-kedvű és művészi tekintetben is biztosabb, ha szerelmes. Közönyös lelkiállapotban szomorúak és hidegek vagyunk, semmiben sem telik örömünk és sokkal nehezebben találunk bele abba a hangulatba, amelyben nagy-szerű színészi teljesítményt produkálhatunk. Az természetesen már baj, ha a szerelem nagyobb, mint a művészet szeretete. A férfiak önzésének, akik erre nagyobb súlyt helyeznek, mint a nő művészi értékére. Olyan színésznrészére, akinek a színpadon vidám és temperamentumos alakokat kell játszani, mindenesetre hasznos, hiszen, ha „órá” gondol, sokkal vidámabb és fesztelenebbül komédiázik. Természetesen nem a szerelem a legfontosabb a színésznréletében, de nagyon hasznos és kellemes izgató szer.

Mészáros Béla: Jó szerepben és jó darabban csak hasznára van a színésznek és fokozza intenzitását, ha szerelmes. De ha rossz darabban kell játszania, vagy egyéniségének nem megfelelő szerepben kell fellépnie, zavarólag hat rá, ha szerelmes, mert ilyenkor inkább a szíve hölgyénél szeretne lenni, nem pedig a színpadon. Többet nem mondok. Már ez is sok. Egyébként csatlakozom az előttem nyilatkozó művésznőhöz. Csak próbálnék ne csatlakozni!...

Csengery Ica: Ha szerelmest kell játszani, akkor csak úgy sikerül a nagy szerelmi jelenet, ha szerelmes vagyok. Jobban mondva, ha nem vagyok reménytelenül szerelmes. És nem vagyok. Tudniillik: nem vagyok reménytelenül szerelmes.

Hegyessi Magda: Az Ica megelőzött. Én sem mondhatok egyebet.

Jávor Alfréd: Kolléganőbe szerelmesnek lenni? Hát ez is megesik minden évben, de legjobb, ha ezt sikerül elkerülni. De ha véletlenül mégis előfordul, akkor gálánsnak kell lenni vele szemben a színpadon és neki kell átengedni a pointokat a játékban és párbeszédben. A tapsnál szerényen a háttérben kell maradni. De a kuliszák mögött vagy az öltözői folyosón... no, erről nem nyilatkozom.

Felhő Ervin: Nincs egyéb gondjuk az uraknak, mint ilyen kérdéseket feladni?

Szendrey Misi: Én szerelmes vagyok és játszom.

Dálnoky Dudus: Csatlakozom az előttem szóló véleményéhez.

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! Összes szépséghibák szakszerű ki- !!
kezelése. - Tanítványok kiképzése. !!

Kedves kis apróhirdetések

(Arad.) Szorgalmas apróhirdetés-böngészők vagyunk és ezért remekül éreztük magunkat, amikor kezünkbe kerül egy-egy napilap, amelynek „Levelezés” és „Házasság” rovatában bűbájos aprókat olvastunk. Ezek az aprók nem aprókat, hanem nagyokat neveltünk.

Ime a hirdetések:

MEGVAN önökről a véleménye, uraim, magas, erős, dolgozó szépasszornak! Mégis megpróbálja, hátha akadna tiszteletré méltó kivétel, egy középkori, nivós ur személyében, kivel tartós, kalandmentes barátságot köthetne. „Hony soil qui...” Kiadóba.

Nekünk megvan a véleményünk, kedves, erős, szépasszony. Sok „nivós” ember kötne tartós, sőt kitartós barátságot magával.

ÉRETT, fess, független, vagy elhanyagolt, anyagilag érdekmentes urinó diszkrét barátságát keresi jóvágásu „Gentleman 1314” kiadó.

Kedves „gentleman”, maga biztosan kap érett hölgyet, hiszen bevallja, hogy jóvágásu. Igaz, hogy ez nem magának az érdeme.

KIFOGASTALAN, jóhírű, anyagilag független uriaszonnal megismerkedne 32-ig diplomás, keveset beszélő, fiatal, magas tisztviselő. Leveleket „Örök élet — halhatatlanság” jelígre jók-
B(kiadóba) / Central University Library Cluj

Maga keveset beszél, fiatal is, magas is, tisztviselő is örökéletet, halhatatlanságot is ígér, egészen biztosan kap „jóhírű” uriaszont.

KÉNYESIZLÉSC, higiénikus, jómódu, katolikus, előkelő vidéki urnak, kivételes ismeretségben lehet része, romantikus, multmentes, 34 éves, teltkarcsu urihölgy személyében. „KIADÓ”.

Őn édes, teltkarcsu hölgy, higiénikus szerelmet ígér, előkelő vidéki urnak.

MEGISMERKEDNEK egy kimondottan kifogástalan, korrekt urinóval, kinek nem az anyagi érdek, hanem a karakterképes ur a fontos. Leveleket címmel „Szimpátia 835” jelige kiadóba.

Önnél nem az anyagi érdek, hanem a „karakterképes” ur a fontos. Csak nem tudjuk, mit ért „karakter” alatt.

KÖZEPESEN buta leány lehetőleg hasonló turapartnert keres. „Stupidity” jókkiadó.

Mondja kedves, csak közepesen?

29-én „Csalódott jelíggel hirdetőt figyelmeztetem az elvitt gyűrűk visszaküldésére. Kellemtelenség elkerülése végett.

Vigye vissza, mert meggyűrük a haja.

ABSZOLUT intelligens, fiatal kitűnő megjelenésű urilánypartner keresek moziba. Ha munkatársnőm is tud lenni, honorálok. Csak igazi szolid urilány levelét kérem. „Iró 40” jókiadó.

Maga „urilány” munkatársat keres. Mi célből?

ALACSONYABB hölgyet keresek. Szerényet. Bakfis, nagymama kizárva. „Rendesnek” főkiadóba.

Fantasztikus igényei vannak.

LÉKET vágni a magányosság kérgén az élet szépsége, ritmusa, célja felé. Intellektuel uriemberek közül ki nyujtana ebben segítségkezt izr. „Urilánynak” jeligére főkiadóba.

Magának a jeligéjében van egy kis tulzás. Urilánynak hirdeti magát és közben azt akarja, hogy az intellektuel férfi léket végjon a magányosság kérgén. Nem rossz!

TELEFONT értékelni, élvezni tudó urinövel elbeszélgetne uriember. „Hanggal” jeligére főkiadóhivatalba.

Ez az utolsó évtized legperverzebb hirdetése. Maga telefont élvezni tudó hölgyet keres. No de ilyet!...

ORSZAGOS hirü és, természetesen, szegény költő meglelelkü urinöt keres, ki érdeknélküli megértöje lenne. „Hangadó 36” főkiadóba.

Kedves országoahirü költö, miért természetes, hogy szegény? Dálnoky Nagy Lajos is országoahirü és még sem természetes, hogy szegény. Viszont ö meglelelkü urinök után sem apröhirdet. Remélhetőleg nem országoahirü hölgyet keres?

FEKETEKUTYA, nagyon nagyon fekete, vigyázz az utolsó kis lángocskára!

Mi az, hogy: fekete kutya? és mi az, hogy „kis lángocska”?

FIATAL vigkedélyü uriaszony, disztinyvált ur tartós barátságát keresi. „Ajlavju” jeligére főkiadóba.

Ajvaj lavju!...

Csak a jöt hamisitjäh és utánorxák lehetlen emberek, így az evtxedek öta bevált valódi „Diana” sösborszent. Övahodjäh a bevisárlásnál, hamisitvinyt - amelyet a törvény szigorival üldözünk - és értételem utánxatöt utasitson vissza; csak a „Diana” felirással valódi.

Ez az igari

Téli angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ” SZALONBA

C S O N T

elsőrendü uriszabósága, ARAD, Strada V. Goidiş
Palatul Banca Românească

Mért olyan drága a szép ruha?

Egy női ruhaszalón titkaiból. — Hajsza a féltve őrzött külföldi modellek után. — Ónagysága a Vevő, aki uem tudja, mit akar. Tragikus jelenetek a tükör előtt. — Akiknek a szívük fáj... — Varróleányok állandó harca a kísértés ellen. — Az adós: a Nagyságos Asszony, aki fizetne, de nincs miből, — a Nagyságos asszony, aki végigszélhámoskodik a divatszalonokat és a Nagyságos asszony, aki egyszerűen nem fizet, mert nem akar!

Ilyenkor, mikor jön a farsang, a bálozások ideje és minden nő szebb és elegánsabb akar lenni a másiknál, különösen gyakran hangzik el az a sóhajtvá feltett kérdés a ruzsos kis nő ajkáról:

— Miért is olyan drága a szép ruha?

Vizont csak a „szép ruha”, a szalonruha, a toalettruha a drága!

Mert ha a bálozó hölgy maga vásárolja az anyagot és nem törődik azzal, hogy az párisi legyen, házi vagy kis, párpengős varrónővel varratja meg, vagy akár készen veszi egy nem túlélő konfekciós-nál, akkor takarékoskodhat és lehet olcsó ruhája.

De ez nem az igazi!

Természetesen nem is lehet az, ami után a jólöltözködni szerető nők áhitoznak. Tehát, ha azt a bizonyos „áhitott” szépet akarja Ónagysága, mégis csak el kell mennie az elegáns üzletbe vagy ismert szalonba és ki kell adnia sok-sok pénzt a ruháért.

Ujra csak itt vagyunk a kérdésnél, hogy

miért olyan drága ezeken a helyeken a ruha?

Ahhoz, hogy erre a kérdésre felelhessünk, be kell mutatnunk az egész szakmát, illetve a pesti női ruhaszalónok életét. Nézzük meg, hogyan készül, mennyi izgalommal és fáradsággal a toalett, milyen az, mikor Ónagysága kiválasztja, megrendeli, próbálja és esetleg — adós marad vele, nézzük meg azokat, akikből ez a luxusipar és és akik — belőle élnek...

MILYEN EGY NŐI RUHASZALON ÉS HOGY KÉSZÜL A TOALETT?

A párisi nagy ruhaszalónokról állandóan hoznak az újságok érdekes, izgalmas beszámolókat... mit mondott Pathou mester... Lelong Lucien az egyes vonalakat favorizálja... Molineuxnél a nagy bemutatón bárítalokat szolgálnak fel... Worthnál vagy Chanelel valódi orosz nagyhercegnő libegett végig a bemutatótermeken — mint manequin...

Ó, hát ez mind nagyon szép és izgalmas, a nők csillogó szemmel olvassák az ilyen párisi híreket, de most az egyszer azt nézzük meg,

milyen a helybeli ruhaszalón?

Káprázatos termék nem fogadják a jövővényt, nem hercegnők mutatják be a gyönyörű ruhákat, sok esetben elszegényedett és dolgozni akaró urilány az, akire a remekbeszabott mű feszül. Sós esetben nem...

És az izgalom, ami a párisi modell-házak hangulatát fűti?... ó, az is megtalálható minálunk is — csak nem annyira a bemutató kíváncsi feszültsége okozza, mint inkább a vevő szekaturája, a főnök idegessége, a varrólány ügyetlensége, az adminisztratív személyzet feledékenység... vagyis az egész gépezet kicsit olajozatlan csikordulása.

Ha a külsőségek nem is olyan nagystilűek, mint Párisban, a lényeg: a ruha, a modell — ugyanaz. A „ruha” az ura a szalonnak. Őt készíti és szolgálja mindenki. Őt és az őt megvásárlót.

A főnök az eladónő, a szabász, a varrónő, a tanuló lány, a kislutófiu, mind közreműködnek a ruha megszületésében és boldog révbejutásában.

Ez a boldog rév a divat új színpadi sikerét jelenti vagy a mondén hölgy gavallérjának bókját vagy egyszerűen azt, hogy szerényen elvegyülhessen társai között a jómódu dáma illatos ruhaszekrényében. De amíg egy ruha eljut odáig...!

ÖNAGYSÁGA AZ, AKI A PARISI MODELLT AKARJA

Sokat lámadják a szabónőket, amiért Bécsből, Budapestről vagy Bukarestből hoznak modelleket és vagyonokat visznek ki innen, ahelyett, hogy itthon csinálnák meg a divatot. Meg kell védeni őket. Nekik sem élvezet ez az utazás. Nem ők akarják, önagysága a Vevő akarja a külföldi ruhát.

Szezon előtt már kezdődik a szabónő kálváriája — elutazik. Egyetlen izgalomban él,

vajjon sikerül-e bujtnia az összes, jelentős nagy házak divatbemutatóira, vajjon minden titok birtokába jut-e, meri ez nem

BCU Cluj University Library Cluj

Mert a nagy házak csak olyanokat engednek be a bemutatókra, leficetnék biztosítékot arra nézve, hogy legalább egy darab drága „ruhácskát” meg is fognak vásárolni. Ugy, hogy mire a szabónő e nem csekély befektetésekkel végigjárja a „paradicsomokat” — kimerült és ideges.

Vajjon a rengeteg ruha közül mit fog megjegyezni magának?

A fazonok, vonalak, csatok, flitterek, masnik mind ott kavarnak az agyában, de isten őrizze, hogy ceruzát vegyen elő, mert akkor könnyen megismerkedhetik a rendőrség célyével.

Igy hát a bemutató után hazarohan a szállodai szobába, ott skiccel és jegyez, amíg csak fut az emlékezetéből. Ha kettő-három... öt, tiz, tizenöt eredeti modellt megvett (fenti számok növekedése természetesen arányban áll a szalon teherbírásával és nivójával) — akkor elnidul csatot, övet, kelléket és egyéb anyagot vásárolni. Persze ez se megy olyan könnyen, mert hiába teregetik eléje a legszebb anyagokat, arra is kell gondolni, — hogy Fazekasnének esetleg tul feltűnő lesz... igaz viszont, hogy a primadonnának majd el lehet adni...

A „snitt” és rajzvásárlásról se szabad megfeledkezni Szabónónk a nagy szalonokban tett látogatása után elmegy a rajzosokhoz és az ugynevezett „snittesekhez”, a párisi divaipar e kiüríthatatlan, titokban dolgozó figuráihoz, akik

különböző, rejtélyes utakon, löbbyire illegális módon megszerzik a nagyszalonok féltve őrzött kincseit, hélpersétes titkait, nemcsak a ruhák rajzát, hanem magát a ruhát is,

azzal a csekély különbséggel, hogy a modellek kópiái a drága anyagok helyett ezuttal nyersvászonból vannak elkészítve.

A szalonus tehát önáluk egészíti ki — emlékezőtehetségét. Illetve, amire már önmaga nem emlékezett jól, azt megveszi tőlük rajzban, komplikáltabb, nehezebb szabásu modelleket vászonkópiában. Természetesen a modellházak árainál összehasonlíthatatlanul olcsóbban.

Ezek után viszont érthetőek a nagy modellházak horribilis árai, a biztosítéknak kért belépődíjai és a rajtacsipetekkel szemben való könyörtelen eljárásuk. Mert hát a rezsijük hatalmas és miután a fél világ ilyenformán jár ruháért és ötletekért, számításba kell venniük azt is, hogy ha elkészítenek egy modellt, azt — mondjuk —

megveszik a világ különböző részeiből százan, de lelopják és ötletet merítenek belőle — tízezren.

...ES ELKÉSZÜL AZ „EREDETI” MODELL

De térjünk vissza szabónőnkre, aki, miután kisebb-nagyobb vagyonnal gazdagította a külföldi luxusipart és „melléktermékeit”, elindul haza.

Itthon aztán kezdődik a munka és a meglepetés. Előkerülnek a skiccek, a snittek, ezeknek az alapján és egyéni ötletekkel felfrissítve készül a kollekció, a többi — „eredeti modell”. Mikor megjön a drága anyag és kifizetik még hozzá a horribilis vámot is, remegő ujjakkal bontják ki a csomagot, — akkor jön a meglepetés.

— Hiszen ez az anyag kijött romániai áruban is, métere négyszáz lei — szónokolnak az itthonmaradottak.

Adott esetben főnök elájul és fel kell löcsolni.

Végül eljön a nagy nap is: a bemutató. Izgalom, munka tetőfokra hág. A szalon zsufolva kíváncsi és kritikus nőekkel. A manequin idegesen fülel a megjegyzésekre. A gazdag Kissné pont most szól oda Gáldynéhoz:

— Nem találod, angyalom, hogy ez a mostani kollekció nem olyan jó, mint a multkori volt? Tegnak az „X” szalonban láttam egy remek ruhát.

A másik teremben meg az egzaltált direktorné csicsergi lovagjának:

— Mit szól, Pál, ennek a ruhának a remek vonalához? És pláne, rajtam mennyivel jobban fog mutatni, mint a manequinen.

Ha sikerült a bemutató, ha nem — mindenki fáradt és kimerült.

A főnök veszekszik a műhelyvezetővel, az veszekszik a szabással, az eladóval, a szabász kiabál az első munkaerővel, aki viszont a ségédmunkással. Persze az is kitölti a bosszuját, ha másan nem, hát a tanulókon vagy a szolgálán.

Igy van ez tovább a szalon egész életében. Ha például a dáma rosszkedvű volt ruhapróbálás közben, megérzi azt a gépezet legkisebb alkatrésze, a tanuló gyereklány is.

Egy szakma, ahol a nők és „mindenre elkészült” merész férfiak dolgoznak szeszélyes jómodoru, rosszmodoru, kedves és gyakran nem kedves intelligens, vagy, csak gazdag — nőknek...

A HÖLGY RUHÁT RENDEL

A férfiak bizonyára azt hiszik, hogy nincs nagyobb öröm egy nő részére, mint ruhát rendelni. Elmennni az elegáns divatszalonba, első-

tálatni a próbakisasszonyt a szebbnél-szebb ruhákban és aztán választani... próbálni... és utána hódítani, sikereket aratni és nem utolsó sorban a barátnőt pukkasztani az új toalettal.

Hát ez valóságban nem megy ilyen egyszerűen. Délelőtt 11 óra van. Kis szalon, nagy szalon egyaránt várja a vevőt, a rendelőt. Ha nyílik az ajtó és ismeretlen hölgy jön be rajta, két dolog lehetséges. Vagy bizalmatlanul fogadják: hátha csak fazont akar lopni.

Félve mutatják a modelleket.

Ah, ez ugye fog rendelni... De ha a hölgyön egynéhány ezüstróka csüng, avagy ujján hatalmas briliáns csillog, akkor szolgálatkészen ugrálnak körülötte, előkerülnek a szekrényekből a féltve őrzött kincsek, az eladónő rábeszélőképességének legszebb szóvirágait szedi elő — főzik, puhítják a vevőt.

RUHÁTÓL HISZIK AZ EMBERT — VALAKINEK

Később, idők során, könnyen kiderülhet, hogy a szerény külsejű hölgy, akit bizalmatlanul fogadtak, a dúsgazdag gyáros özvegye, avagy a magasállású tisztviselő felesége, évtizedekre megszerzett, jólfizető, kellemes vevő lett belőle. Mig hölgy a butonokkal és rókákkal megvásárolta a legdrágább, legszebb modellt, de még évek múlva se fizette ki. Ruha teszi az embert — ilyen a régi közmondás, ami pedig így: „Ruhától hiszik az embert — valakinek”, sokkal igazabb.

A legtöbb nőnek az a hibája, hogy nem tudja, mit akar.

Sem az élet nagy problémáiban, sem egy sokkal kisebb problémánál, a ruharendelésnél. Elmennek ruhát rendelni, beleülnek a szalonok kényelmes, puha foteljeibe és nem tudják, mitsikarúkat kell nekik és mi előnyös a számukra.

— Kedvesem, mutasson nekem egy olyan kis egyszerű ruhát délutánra vagy estére, tudja, drágám, sejtí már, hogy mit gondolok — szólanak kedves vagy nem kedves mosollyal a manequinehez.

A manequin azonban ugylátszik, nem sejtí, mert már elfáradt a sok ruha bemutatásába és még mindig nincs meg a megfelelő.

*Az egyik ruha tulnag, a másik tulszerény, az egyik tulpompás,
a másikon meg nincs semmi.*

Mire már mindnyájan elfáradtak, Önagysága mégis csak megtalálja szíve ideálját. Nagyon tetszik a ruha és megrendeli. Persze, hogy még sem erre lett volna szüksége, hanem egészen másfajta ruhára, az már csak a próbánál derül ki, mikor a drága anyagból kiszabott ruha fehér fércelésekkel simul a hölgy alakjára.

De „nem mindig nő az oka”, mert az ilyen bizonytalan izlésű és véleményű nőket sok esetben fölöslegesen rábeszélík olyasmire is, ami nekik nem előnyös. Ha valaki tudja, hogy mit akar, önálló izlése van, akkor mindettől megmenti önmagát. Jól vásárol, azt rendelí, amit akar és elképzelt. Az ilyen vevőket szeretík legjobban mindenütt.

KETTEN A TÜKÖR ELŐTT

Ruharendelés szempontjából kétfajta nő van. A kövér és a sovány. Jóalaku nincs, mert

a jóalaku is azt hiszi magáról, hogy kövér, avagy sovány. A tényleges soványak és kövérek annál gyakrabban hiszik magukról, hogy jóalakuak.

A ruharendelés nagy percében azonban ezek az önhitető álmok sokaknál elszállanak. Az önkritika fényénél a nők igyekeznek olyasmit vásárolni, amiről azt hiszik, hogy előnyös. Természetesen kötelessége is a szalonnak, amely ellentétben a konfekcióval, egyéni kiszolgálást nyújt, olyanra rábeszélni, olyat adni, ami tényleg előnyös. Ez azonban nem mindig sikerül.

Például ha a vevőnek erősen fejlett, csökönnyös izlése van, akkor lehetetlen bármit is elérni. Így adódik aztán az a helyzet, hogy

sok gazdag nő a legelőkelőbb szalonokban drága pénzzen vásárolt toalettjében rosszul öltözött és izléstelen, míg más izléssel és „helyes önkritikával” olcsón elő tudott állítani nem éppen nagystilű toaletteket, hanem egyszerű és izléses ruhákat.

A ruha elkészítése gyakran komikus részletekben is bővelkedik. Képzeld el, hogy Önagysága, aki megrendelte a ruhát, 60—70—80, avagy még több kiló és ezenkívül nagyon precíz.

Ott áll a földig érő tükör előtt és próbálja a ruhát. Azonban bizalmatlan, nem hiszi, hogy ugyanolyan, amelyet ő megrendelt.

— Bujjon be a próbakisasszony az eredetibe!

Pár perc mulva ott állnak ketten egyazon ruhában a nagy tükör előtt. A manequin legfeljebb ötven kilójával és Önagysága — már mint tudjuk. És most kezdődik az összehasonlítás.

Jaj a szalonnak, a szabásznak, a főnöknek és mindenkinek, ha ott valami nem egyezik.

Még ha a vevő érdekében is történt.

A ruha rendelésének székániraja végtelen és kiimeríthetetlen. Egy kis középkori inkvizícióval felér az, ha egy ideges és hiu nő ruhát próbál.

Ha Önagysága csipője nagyobb, vagy melle beesettebb a kellettnél, esetleg a válla ferde, arról mindenről a szabász tehet és a szalon kötelessége mindezt eltüntetni.

De nem kell ilyen durva hibáknak lenni. Önagysága lehet ragyogóan csinos, csak esetleg éppen a próba napján nem néz jól ki. Ez már elég ok ahhoz, hogy

a szegény, ártatlan ruhát nevezze ki hibásnak, hisztériás jeleket rendezzen, sőt sok esetben komoly családjára sirásból törjön ki, hogy őt egy ilyen előnytelen fazonra beszéltek rá.

Közben a nők elfeledkeznek arról az igen fontos körülményről, hogy legfőképpen a szalonnak érdeke az, hogy ne kerüljön ki onnan rossz ruha és a nők csinosak legyenek a szalon kreációjában. Mert hisz nincs jobb és hatásosabb reklám annál, mint amikor önagysága megjelenik új ruhájában barátnői között, sikert és némi kis irigységet keltve. Ugyanis akkor másnap az „összbarátnők” legnagyobb meglepetésükre ott látják egymást viszont az illető szalon fogadószobájában.

Ilyenek vagyunk mi, nők, szerencsére nem mindnyájan...

A LUXUS ÁRNYÉKÁBAN

Milyen pompás a divat! A dáma fénylő selymekbe burkolózik. Apró flitterlapokból készült ruha simul el a testén. Fodrok, szegők, masnik, mind az ő szépitését szolgálják. De vannak olyanok is, akik

ezt a sok szépet, csillogót, drága holmit nem viselik — hanem készítik.

Kilencven százalékban nők dolgoznak a női divatiparban és hetven százalékban fiatal lányok.

Ezek a fiatal lányok ülnék reggel nyolctól este nyolcig, kilencig, tízig és még sokkal tovább is (ha van munka) a varróasztalok mellett. És mindamellett azért imádkoznak, hogy legyen munka. Mert mi történik ha nincs munka? Ha nincs munka, nincs kereset. Egyszerűen kiteszik őket, mert többnyire órabéresek.

Pedig nagy szükségük van arra a nevelésesen csekély keresetre is, amit egy ilyen fiatal varróleány kap. Munkások, iparosok, kispolgárok gyerekei és olyan családokba viszik haza a fizetést, ahol

az általuk elkészített toalettek árából egy esetleg két hónapig is élhetnek papa, mama és gyerekek.

A varróleány fogalom. Műveltség, izlés tekintetében nagyon rossz-hírű fogalom. Giccses filmekben varróleányok sirnak krokodilkönnyeket és szentimentális regényeken ők merengenek el. Külön művésztűk és irodalmuk van. De miért van mindez? Miért állnak más munkásokhoz viszonyítva is alacsony műveltségi fokon? A válasz egyszerű. Senki sem törődik velük, senkinek nem érdeke, hogy ne Ohnet-könyv kerüljön a kezükbe. De a legfontosabb ok a végtelen munkaidő.

Tulnag lelki és fizikai erő kéne egy ilyen 17–22 éves fiatal lánytól feltételezni, ha azt akarnánk, hogy a kora reggeltől késő estig egyfolytában tartott robot után hazamenjen és éjjeleken át tanuljon, művelje magát.

A munkaidejük azért olyan végtelen, napi 10–11, néha 14–15 óra is, mert szeszélyes nőknek dolgoznak. Hisz köztudomású, hogy ez a szakma sem, éppen úgy, mint a többi más szakma sem henceg azzal, hogy tulontul volna zsufoľva munkával. A nehézség azonban az, hogy a meglévő munkát nem lehet beosztani.

ZÁRÓRA NINCS!

Ónagysága beállít este hét órakor a szalonba. Elárusítón, próbakisasszony szomorú szívvel néznek az órára. Ma estére hiába csináltak programot. Ónagysága nekiesik a ruháknak, próbál, válogat, (közben nyolc is lesz, fél kilenc is) míg kiválasztja a megfelelőt, amelyet még — aznap estére le kell igazítani az alakjára. Abban akar ugyanis elmenni tizenegy órakor X-ék estéjére.

A ruha kikerül a műhelybe, ahol sóhajtsókkal és morogva fogadják.

Érthető, mert hisz bár megkapják az órabért, de mint tudjuk, a pénz nem mindig boldogít — és a kapu alól lassankint elszállingóznak a hiába várokozó fiatal emberek.

És különben is, az a pénz, amit egy fiatal varróleány kap, nevelésesen, vagy talán sirnivalóan csekély.

Az egyetlen valamire való komoly munkabér, amit a divatiparban elérnek, az a szabászok és szabásznők órábére.

Ilyen körülmények között aztán nem csoda, ha sok lány, aki esetleg özvegy anyját, kis hugát, vagy öccsét kell, hogy eltartsa ebből a keresetből,

rúszorul, hogy az egész napi munka után még ott is dolgozzon — privátmunkát vállaljon, vasárnapra és éjszakára.

Nem beszélve arról, hogy még a saját ruhájukat is önmaguk varrják meg és miután köztudomásu, hogy a varrólányok, nem tudván ellenállni a környezet hatásának, elég jól és főleg keresetükön felül öltözködnek, ez a luxusigényük is meglehetősen nagy munkatöbbletet ró rájuk.

HOGYAN LESZ A PIROSARCU GYEREKBŐL SÁPADT TANULÓLÁNY?

A varrólányok nagyon korán hozzászoknak ehhez a robotoló, szemetrontó, hátgörbítő életmódhoz. A hivatalos korhatár a tanulólányok felvételénél 14 év. De nagyon gyakran előfordul, hogy

már 13 éves gyerekek is ott lebzselnek a szalonok műhelyében.

Korán kell felkelniök, hogy idejében benn lehessenek. Az első napokban, mikor bejárnak, kicsattanó piros arcoeskájukkal szolgálatkészen örülnek mindennek. Később sápadtabbak és unottabbak lesznek és mire fölzsabadulnak, ők is olyanok, mint a többi benndolgozó és már pénztkereső sápadt és szomorú „nagylány”.

Tanulólánnyok futkosnak a városban, vékony karjukkal magasra tartva a ruhafogason lógó ruhát. Velük veszekszenek, hogy nem komolyak, rosszak, szeleburdik. Hogyne lennének azok! Más ilyen gyereklányok ebben a korban az iskola után a korzón vagy a jégpályákon futkosnak, hancuroznak.

A LUXUSIPAR LÉGKÖRE

Sokat beszélnek a varrólányok könnyű vérééről, erkölcsi életéről.

Ezek a mendemondák legfeljebb csak husz százalékban igazak és annak sem ők az okai.

A másik nyolevan százalék szigorú erkölcsi kispolgári miliőben él, ahol a féltő anya még az elkésett öt perceket is számon tartja, már amennyire varrólánynál pontos hazatérésről, kiszámított időről egyáltalán beszélni lehet.

Az, aki ismeri a szalonok és a luxusipar légkörét, az nem a husz százalékon csodálkozik, hanem inkább a nyolevanon. A szalonokban, ahol a drága és szép anyagok, ruhák, tollak, prémek halmozódnak, főbeszédtárgy, hogy X hölgy ma az új barátjával jelent meg és hogy ez valószínűleg gazdagabb, mint az elődje, mert ma több ruhát is rendelt.

Egy másik hölgy pikáns kaladjai napokig izgalmas téma a részükre. A szolid nő a legkevésbé érdekes vevő, keveset és nem a legdrágábbat rendeli meg, nincs semmi izgalom, rejtély körülötte és ha esetleg ódivatu a kombinéja, még ki is nevetik a háta mögött.

Számontartják a társasági eseményeket, izgalomba jönnek X hölgy remek briliáns gyűrűjétől, vagy drága bundáját, költséges passzióit csodálják.

Szemük mindenképpen a fényre és luxusra van beállítva, aztán hazamennek és tulnagynak találják az ellentétet az ő csillogó világuk és az otthoni szerény, pénztelenség között.

Tükörbe néznek, saját magukra próbálják a drága selymet, amelyet varrni vagy mutatni tartanak a kezükben és jaj, ha azt tatlálják, hogy ők szebbek, mint a hölgy, aki ma négy ruhát rendelt olyan könnyedén.

A környezet, a légkör, amely megmutatja nekik a luxust, amire maguk is vágyódnak, az oka mindennek.

Nem nagyon csodálatos aztán, hogy elindulnak arra az utra, amelyről naiv módon azt hiszik, hogy mindenképpen ehhez vezet. Pedig ezzel csak a városok szomorú, esett, fiatal lányainak sorát szaporítják.

Csodálatos — éppen az, hogy mindamellet ezek a kivételek és ritka kivételek.

Mert a luxusiparban dolgozó nők a nagy kísértések, a könnyű légkör ellenére is komoly, dolgozó munkások. A szakadatlan munka azt hozza magával, hogy a legtöbbjük nem ér rá gondolkodni sem és a fény, amit maguk körül látnak minden nap, az érzésviláguk felületét érinti csupán és éppen annyira hat rájuk, amennyiben pompájával megszínesíti egyébként fárasztó munkájukat.

AZ ADÓS

Jól öltözködni pénz nélkül: azt hiszik Önök, hogy ez bűvészet? Pedig ezt nagyon sokan csinálják manapság. Szükséges kellék ehhez az elegáns megjelenés, jó fellépés, fölényes modor és egy jó hangzású név.

Ezek előtt a kellékek előtt minden ajtó kitárul, minden hitel megnyílik. Az aztán csak később derül ki, hogy — semmi a pénz, vagy régen elszott.

Ilyen esetek százával fordulnak elő a szalonokban, a kartotékok őrzik ezeket a titkokat, amelyek megnyert, de behajthatatlan pörökben végződnek.

Manapság készpénzre nagyon kevés vevő vásárol. A szalonoknak egész kis üzemük van a folyószámlák rendezésére. A dúsgazdag gyáros felesége éppen úgy folyószámlára vásárol, mint a fixfizetéses hitvese. Persze ezek biztos pénzek, ide elsején nyugodtan lehet küldeni a számlával. Éveken át mehet minden szépen, rendben, míg egyszerre csak kitörhet a botrány. A számlát visszaviszik: Önagsága nem tud fizetni, — adós marad...

AMIKOR AZ ADÓS NEM TUD VAGY NEM AKAR FIZETNI...

Ma kétféleképpen maradnak adósok a nők a ruhaszámlájukkal. Az egyik fajta a jóindulatu adós, aki nem tehet róla. Megfontoltan vásárolt ruhát, kalkulált, számolt a jövedelmével, csak annyit vett, amennyit ki is tudott a folyószámlán fizetni és akkor közbejött a fizetésescsökkentés vagy tönkrement a vállalat, a gyár. Csőd — jönnek a hitelezők és nem tud fizetni.

Nem tud, pedig akar. És ilyenkor mit tehet a szalon. Kedves, jó vevőjéről van szó. Tudja, úgy is fizetne, ha tudna

Vár — vár, hátha lábra állnak újra. De miután manapság nem nagyon állnak lábra azok, akik egyszer tönkrementek, tehát törlik a számlát és az összeg a veszteség tételre kerül.

Van azonban rosszindulatu adós is.

Vannak nők, akik rengeteg ruhát csináltatnak, vásárolnak és egyszerűen nem fizetnek.

Ha már az egyik szalonot megkárosították, mennek tovább és a másikkal csinálnak adósságot. És kapnak hitelt, mert önagsága mindig kitűnően van öltözve.

Igy végigszélhámoskodjuk az egész várost, bájos modoruk van, elegáns ruhájuk, remek bundájuk, legújabb divatu kalapjuk, ékszerük, keztyűjük és fehérneműjük. És mindez hitellel! Ha pedig pörre kerül a sor, nem lehet rajtuk semmit se behajtani.

A luxuslakás, perzsaszőnyegekkel és drága butorokkal, — a fi-vér vagy a nővér nevére van írva. A bunda eltűnt, az ékszerek helye is ismeretlen. Mi marad? — Az a pár rongy, ami benn lóg a szekrényben. Ezek a rongyok drága holmik, ha a szalon szekrényeiben bujnak meg, de itt — értéktelen semmik.

Vannak olyan adósok is, akik tudnának fizetni, fizetnek is, de ke-servesen. Egyszerűen elfeledkeznek arról, hogy a pénz ellenértékét már régen megkapták, viselik, sőt talán már el is hordták.

Ezek a nők meg vannak sértődve, ha számlát kapnak, ha fi-gyelmeztetik őket, hogy nem fizettek, pedig gazdagok, szíve-sen vásárolnak

Csak éppen attól irtóznak, hogy pénzt adjanak ki a kezükből.

MIÉRT DRÁGA A TOALETT?

Es mit tehetnek a szalonok az adósok e különböző válfaja és ha-talmas tömege ellen? Semmit. Legalább is egyelőre nincs megoldás. Mert amint beszüntetnék a hitelezést és csak készpénzvásárlásra ad-nának ruhát, becsukhatnák a műhelyeket, a próbaszobákat, az elegáns fogadót, egyszóval feloszlatnák az egész üzemet, mert oly kevés maradna meg a vevők közül.

Tehát a ruha/helyzet, hogy

nem lehet csodálkozni, ha egy szalonból kikerült toalett ára olyan ijesztően drága.

Minden egyes ruhadarabban benne kell, hogy legyen a hatalmas rezi-si egy része. A nagyüzem, az ut, a méregdrága modellek, a sok hiába-való munka, a szekatura — és az eladott, de ki nem fizetett ruhák ára is.

és ekkor még nem beszéltünk azokról

a veszteségekről, amelyek az egyállalóban el nem adott ru-hákkal éri a szalont. Nem beszéltünk a modellekészítés közben felhasznált és aztán eldobott anyagról, a raktáron heverő és divatjamult árukról, egyszóval a veszteségekről, amelyek el-kerülhetetlenek a divat állandó változása miatt.

Tekintetbe kell azonkívül vennünk mindazokat a teher tételeket is, amelyek minden nagy és reprezentáló üzemre nehezdednek és ha mind-ezt tudjuk, akkor nem fogjuk többé csodálkozva kérdezni:

— Dehát miért is olyan drága a szép ruha?

Ez viszont cseppet sem változtat azon a tényen, hogy megfizetni. ezután is nehéz lesz...

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Téli öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel

Politika

az Erdélyi Élet görbetükrében

— A napokban az egyik ügyosztályon a primarian olyan befizetést fogadtak el a város kasszájába, amelyet az autobusz-üzemekhez kellett volna befizessen polgártársunk. Mi az, hogy elfogadták én nem kérdeztek, hogy mi célból történik a befizetés?

Kohn elmegy a rabihoz és megkérdezi tőle:

— Rebelében, szabad egy zsidónak sonkát enni?

— Mi jut az eszedbe? — szörnylűködik a rabi — a világért se szabad.

— De rebelében, — mondja Kohn — én tegnap este benéztem az ablakodon és láttam, hogy sonkát ettél.

— Igen, de én nem kérdeztem.

— **Lehet-e reményünk arra, hogy Aradon letörrik a magas kenyérárakat?**

A tanév elején hittanórát tart a falusi zsidó tanító. Észreveszi, hogy a második padban az egyik gyerek folyton vibog és szemtelenkedik. Mérgesen rákiált a fiura:

— Te haszontalan, te tjalázatos jerek, mit rendetlenkedsz te folyton ott a második padban? Hogy hívnak tégedet, te gazember?

— Blau Samu feleli szepesye a gyerek.

— Attól a gazdag Blautól vagy te a fiú? A Firma Blau et Comp.-tól?

— Igen.

— Hát akkor mondd meg a kedves papának, hogy tiszteltetem.

— **A városnak milliói hevernek hozzáférhetetlenül egy aradi bankban, ahová csak a jó Isten tudja, hogy hogyan került ez a temérdek pénz?**

Egy városzerte ismert szélhámos elment a csodarabihoz és megkérte, hogy adja rá áldását.

— Hogy adhatnám én rád az áldásomat — mondta a rabi — mikor mindenki tudja, hogy te egy nagy szélhámos vagy.

— Talán mégis rám adhatod áldásodat, — szólta a szélhámos és egy nagyobb összeget tett le az asztalra.

— Na, majd megpróbálok, — határozta el magát a rabi — és rátéve kezét a tolvaj fejére, így szólta:

— Ha a jó Isten valakit arra ítelt, hogy kárt szenvedjen, te legyél a jó Isten eszköze hozzá.

— **Miért fogadják egyesek olyan pesszimiztikusan az új évet?**

Kohnné megkérdezi az urától:

— Mit szólsz az új kalapomhoz, Adolf?

Kohn legyint:

— Kint vagyok vele a vízből.

— Hogy-hogy?

— Mert a kalap új, a fejed meg régi.

— Nyilvános kipellengézés helyett nem lehetne-e a hátralékos adófizetőket másképp büntetni?

A tanfelügyelő meglátogat egy zsidó iskolát. Mikor belép a tanterembe, látja, hogy gyerekek közül vagy nyolc mind a két tenyerével a fülét fogja be.

A tanfelügyelő csodálkozva kérdi:

— Hát ezek miért fogják be a fülüket?

— Ezek — mondja a tanító — hátralékban vannak a tandíjjal, tehát nem szabad hallgatniok a tanítást.

— Mintha elválták volna! Napok óta egy újabb házassági vagy házasságon kívüli botrány nem történik Aradon. Van-e valami alapja általában annak, hogy ugy elszaporodott az erkölcsbotrányok száma?

Mikor Mózes a Szinai-hegyről a kőtáblával lejött és meglátta, hogy a zsidók az aranyborjut imádják, éktelen dühre fakadt és a kőtáblát, melyre a tizparancsolat volt ráírva, a földhöz csapta, úgy, hogy az darabokra tört.

Miután ez a kőtábla nemeskőből való volt, az emberek elkezdtek törni magukat a kődarabok után és a elszántak, az erőszakosak, a könyörtelenek előretüledvén, a nagyobb darabokat kaparintották meg, a szerényeknek, a gyengéknek pedig csak a kisebb darabkák jutottak.

Ezeken a kisebb darabkákon aztán mindegyiken csak az a szócska állt: Ne Ne Nei viszont a nagyobb darabokon ez állt: Kivánd meg. Paráználkodj. Lopj. Ölj. Hát erőszakoskodnak, paráználkodnak, lopnak és kívánják a másét.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Hadifoglyok

A világháboru husz év távlatából is állandóan foglalkoztatja az emberek fantáziáját és borzalmak reminescenciái regényekben, szindarabokban, mozi filmekben állandóan felkisértének. A háborunak ma már külön irodalma van, amelyek keretében számos halhatatlan remekmű és megszámlálhatatlan fércmunka sorakozik. A háborus filmdrámák általában két részre oszlanak: csataképesre és kémtörténetekre. Eddig jóformán még alig fog lalkozott film a háboru harmadik borzalmavai, a harcoló katonák fizikai és kémek lelki megpróbáltatásánál is sulyosabb megpróbáltatásra ítélt emberek: a hadifoglyok életével. Pedig ez a téma nem kevésbé érdekes és a háborus regényirodalomban számtalanszor találkozunk a fogolytáborok történetével, hogy csak két kiváló magyar munkát említsünk: Markovits Rodion „Szibériai garnizonja” és Kuncz Aladár „Fekete kolostor” című remekműve.

A fogolytáborok eseményei eddig talán azért nem indították a filmcennárium írókat alkotása, mivel ezeknek a szomorú helyeknek zárt keretében nem nyújtanak annyi alkalmat pazar tájfelvételekre és a cselekmény mozgalmasság helyett inkább lekiproblémák boncolgatásává mélyült.

Sok sikertelen kísérlet után végre mégis sikerült egy filmet létrehozni, amely ügyes rendezői beállítás révén őszintén, érdekesen és minden részletében megkapóan tár elénk egy fogolytábort a maga vívódásaival, vakreményeivel és mérhetetlen vágyakozásával a szabadulás után. A „Hadifoglyok” az aradi Central-mozi filmujdon-sága, maradéktalan művészettel aknázza ki az egyik németországi hadifogolytábor rabjainak szenvedéseit. A film abból indul ki, hogy az angol, francia és orosz hadifoglyok megkísérlik a kitörést, életük kockáztatásával menekülni próbálnak, a kísérlet azonban nem sikerül. A szökés meggátlása után borzalmas büntetés vár a szabadság után hiába kívánczó emberekre. Részint bányamunkára vezénylik őket, részint a legjobb bajtársakat szétválasztva, messzeeső vidékekre küldik, ahonnan halvány reményük sem lehet, hogy önerejükből valaha is ki is szabadulhatnak.

A fogolytáborban maradt foglyok élete sem kedvezőbb azokénál, akiket kényszermunkával sujtottak. A tábor parancsnoka valósággal kéjjel sanyargatja a tehetetlen embereket és minden lehetőet elkövet, hogy hatalmát éreztetve, elcsigázza a szabadság után szomjazó lelkeket. A táborban találkozik egymással két jó barát, két angol

tiszt, akik a közös sanyaru sors viszontagságai közt még jobban érzik összetartozásukat. A két tiszt közé azonban egy asszony árnya ékelődik és itt kezdődik a film bonyodalma, amely a fogolytábor keretében és annak gátlásai közt pergeti a különös szerelmi regényt, amely minden mozzanatában idegtépően izgalmas. A barátok közötti ellentétek kiéleződése, a környéken történő gyilkosság, a szabadulás újabb és újabb megkisérlése, egy kivégzés megrázó momentuma, olyan fordulatokat nyujtanak, amelyek állandóan lekötik a publikum figyelmét.

A fiatal Douglas Farirbanke az egyik angol tiszt szerepében nyujt művészi alakítást. Leslie Howard alakítása szintén feledhetetlen élményt jelent. A férfi szereplők markáns játéka mellett rendkívül kedvezően hat a fiatal, bájos Margaret Lindsay sokszínű játéka, aki néhány jelenésében megmutatja, hogyan lehet apró szerepben is közelférközni a publikum szívéhez. Lukács Fál alakítása értékes kvalitásokkal rendelkező művész munkája.

A rendezés külön egyest érdemel. A felvételek tiszták és hatásosak. Méltó keretet nyujtanak gyorsütemű és változatos cselekménynek. Érdeme a darabnak, hogy az érdekes meseszöveg mellett őszinte képet ad a hadifoglyok életéből a filmtechnika bravurjaival, szemléltetően vázolvva a közönség elé a fogolytáborok küzdelmeiről szóló regények mélyen elgondolkoztató, döbbenetesen sokszínű fejezeteit.

— **Egyes urak nálunk nagybácsi mániájukban már olyasmít képzelnék, hogy ők tényleg valakik. De hát tényleg valakik-e?**

Kohn beront a rabihoz és azt ordítja:

— Rabi, ich bin meschüge.

A rabi a vállára teszi a kezét és így szól:

— Bist du warklach meschüge, dann wosst du dos nischt. Du wost doch aber, dass du meschüge bist, bist dudoch nischt meschüge. Wos machst du dich dann meschüge? Du meschügener!

Hol fordittassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál,

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos fordító. — Fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája, információs iroda

Bejegyzett cég. Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Csanádi Bank-palota. Másolásokat és levelezéseket vállal cégek részére jutányos díjazás mellett. — Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyujt.

Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig és d. u. 3—7-ig.

Gépalkatrész lerakat:

Molnár Ödön gépkereskedelmi Rt.,
str. Alexandri 6.

Harangöntőde:

Hönig Testvérek, str. Barițiu 12.

Jéggárak és sórraktárak:

Reusz S. és Fia, Bul. Reg. Ferdinand
Schreyer Viktor, str. Mețianu 15.

Kapfafagyár:

Stiaszny József és Fia rt., str. Daa
Balașa 121.

Kötélglyár:

Schönberger és Grünstein Rt., str. Mo-
cioni 7.

*Kötött és szövöttáru és harisnyagyá-
rak:*

Stern Testvérek, str. Penes Curcanul
Kőo János, Bul. Reg. Ferdinand

Kendőgyár:

Schwartz Vilmos, Piața Avram Iancu
Motor és vagongyár:
„Astra” vagon és motorgyár rt., Calea
A. Vlaicu.

Olajgyár:

Lengyel S. et Co. rt., Bul. Reg. Fer-
dinand 46.

Oxigéngyár:

Oxigénipar rt., Calea A. Vlaicu 144.

Szeszgyár:

Neuman Testvérek rt. szesz- és élesztő-
gyár, Calea Aurel Vlaicu

Textilgyár:

Aradi Textilipar rt., str. Poetului 7.

Vas- és rézbutorgyár:

Fleischer Testvérek, str. I. Russu Si-
rianu 15.

Vegyészeti gyár:

„Azurol”, str. T. Ciontea 19.

Likőrgyár:

„Flora” likőrgyár, Bul. Reg. Ferdi-
nand 27.

Bor- és szesz nagykereskedő:

Vámos Miklós, str. Gh. Popa

Déligyümölcs nagykereskedő:

Hönigsberg Marcel, str. Alexandri

Gabona nagykereskedők:

Kardos és Gammer, Bul. Reg. Ferdi-
nand 35.

Tenner és Böhm, Bul. Reg. Ferdinand
26.

Fatermelők:

Crosz József rt., str. Cloșca 4.

Mairovitz Mór és Fiai rt., str. Cloșca
14.

Patria fatermelő rt. Calea Radnei.

Wiesel Jenő, str. Seminarului.

Rövidáru nagykereskedő:

Schwartz S. és Fiai et Co., Bul. Reg.
Maria.

Szőnyeg- és butorszövetnagykereskedő
Domán Sándor, Bul. Reg. Ferdinand.

Szővet- és posztónagykereskedők:

Schutz J., str. Eminescu 2.

Vajda Béla, Bul. Reg. Maria.

Textilnagykereskedők:

Hilbert József, Bul. Reg. Maria

Szenes és Schwartz, Bul. Reg. Maria

Aradi Textilgyári lerakat (Eichner

Akos, uj Neuman-palota.

Berger Mór, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai árulerakat:

Fránkl Miksa mérnök, str. Take Io-
nescu 8.

Üveg- és porcellán nagykereskedők:

Fischer Mór, Bul. Reg. Maria 32.

Szabó Albert, Bul. Reg. Maria 20.

Bűzár:

Színházi versenybazar (Reich Jenő),
Piața Avram Iancu

Butorkereskedő:

Butorközpont (Bene et Co.) Bul. Reg.
Maria 22.

Cipőkereskedők:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdi-
nand 1.

Deutsch S. Bul. Reg. Maria

„Erika”, Piața Avram Iancu.

Drogériák:

„City” (Zeiner I.), Bul. Reg. Maria 26.

Vojtek és Weisz, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai kereskedők:

Gáspár Árpád, str. Horia 2.

Kalmár József, str. Brătianu

Koch Dániel, str. Eminescu 2.

Varga Testvérek, str. Alexandri

Épület- és tűzifakereskedők:

Flamm Róbert, Bul. Reg. Maria 17.

Focus fatelep, Piața Arenei

„Lemnarul”, Calea Șaguna 66—70.

Férfiruhakereskedők:

Muzsay József, str. Gen. Berthelot 4.

Szántó és Komlós, str. Gen. Berthelot

Fehérnemű kereskedő:

Ruttkay és Botye, Bul. Reg. Maria 10.

Férfi divatru kereskedő:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand.

Festékkereskedők:

Fischer Armin, str. Bratianu 3.

Steintizer M. Bul. Reg. Maria

Fűszer- és gyarmatúru kereskedők:

Engel Gyula, str. Peneş Curcanul 2.

Éles Lily, str. Bratianu

Färber Lajos, Bul. Reg. Ferdinand 20.

Hoffmann Ottó, Piaţa A Iancu

Foto-cikkek:

Bloch Janka, Bul. Reg. Maria

Harisnya- és kötöttarukereskedők:

Bársony Andor, Piaţa A. Iancu 18.

Bogyó Árpád, str. Eminescu 13.

Löwinger Árpád, Bul. Reg. Maria 8.

Lusztig és Berger, Bul. Reg. Maria 24.

Weisz és Benjámín, Bul. Reg. Maria

Könyv- és papirkereskedők:

„Cultura”, str. Gen. Berthelot 6.

Kerpel Izsó, Bul. Reg. Maria 12.

Lefkovits E., Bul. Reg. Maria

Max Molnár et Co., Str. Gen. Berthelot 4.

Oláh Sándor és Tsa, Bul. Reg. Maria

Nemzetközi szállítók:

Egger et Co., str. Moise Nicoara 3.

König és Lázár, str. Bucur 3.

Schenker et Co., Bul. Reg. Maria 9.

Női konfekciók:

„Confectio” rt., str. Gen. Grigorescu

Friedmann József, str. Iosif Vulcan 3.

Női kalapszalón:

Kramer Rózsai, str. Vasile Goldiş 1.

Órák és ékszerész:

Csáky János, Bul. Reg. Ferdinand

Hartmann Kálmán, Bul. Reg. Maria 22

Kun József, Bul. Reg. Maria

Rádió kereskedők:

Hirschmann Károly, str. Gh. Lazar 17.

Vértés Vilmos mérnök, str. Cloşca 1.

Sirkő faragó és kereskedő:

Steiner Fülöp, Bul. Reg. Ferdinand 47

Sorsjegydruktatók:

Aradi Általános Takarékpénztár

Aradmegyei Takarékpénztár

Goldschmidt Sándor bankház

Iliescu-bank fiók str., Bratianu

Szállítók:

Éliás Lipót, str. Eminescu 6.

König és Lázár, str. Bucur 3—5.

Textil- és nődivatkereskedők:

Glézinger Győző, str. Meşianu

Goldstein Lajos, str. Brătianu 4.

Klein Sándor, Bul. Reg. Maria

Renaissance, Bul. Reg. Maria

Serilana, Bul. Reg. Maria

Székely Mihály, str. Gen. Berthelot

Szénássy divatáruház, Bul. Reg. Ferdinand

Szentgyörgyi Emil, Bul. Reg. Maria
2—4—6.

Textil-Central (Németh István), Bul.
Reg. Maria

Vaskereskedő:

Burza Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand
23.

Hydrotechnikai felszerelési vállalat:

„Armatura” S. A., Piaţa Cetăţei Vechi

Mész-raktár:

Fabrica de Var, Bul. Reg. Ferdinand 6

Cipészek:

Ilica Gh., str. V. Goldiş

Várhol László, str. Brătianu 4.

Fényképész:

Nagy Géza, Bul. Reg. Maria 8.

Fodrász mester:

Girauschek Róbert, str. Eminescu 27.

Nyomdák:

Lefkovits E., Bul. Reg. Maria

Lányi Izsó (Corvin), str. Eminescu 22.

Lovrov, Bul. Reg. Ferdinand 5.

Kelmefestő és vegytisztító:

Hoszpodár Miklós, str. Eminescu 3.

Szűcsök:

Engelhardt Ferenc, str. Eminescu 5.

Neuländer Emil, Bul. Reg. Maria 12.

Étterem:

„Dacia”, Bul. Reg. Maria

„Lidó”, str. Eminescu

Szállodák:

„Central”, Bul. Reg. Maria 4.

„Dacia”, Bul. Reg. Maria

„Fehér Kereszt”, str. Eminescu

Fürdő:

Simay fürdő, str. Moise Nicoară.

Mozik:

„Central”

„Corso”

„Select”

„Urania”